

Asia: VN/18678/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Peräpohjolan Opisto (PPO) pitää nuorisotyöttömyyden vähentämiseen, pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseen ja alueellisen eriytymisen torjumiseen tähtääviä tavoitteita erittäin kannatettavina. Erityisen tärkeää on kohdentaa toimenpiteitä 18–29-vuotiaisiin työn ja koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin sekä rakentaa palvelut monialaisessa yhteistyössä.

PPO korostaa, että nuoren polku työllistymiseen ei useinkaan ala suoraan työpaikasta. Ennen työllistymistä nuori voi tarvita koulutusta, henkilökohtaista ohjausta, osaamisen tunnistamista, perustaitojen ja opiskeluvalmiuksien vahvistamista tai muita arjen ja toimintakyvyn tueksi tarvittavia palveluja. Koulutukseen siirtymistä ei siksi tule tarkastella työllistymiselle vaihtoehtoisena lopputuloksena, vaan olennaisena osana kestävästä työllistymispolkua.

Kansanopistot ja muut koulutuksen järjestäjät voivat tarjota nuorille matalan kynnyksen oppimisympäristöjä, yksilöllistä ohjausta, yhteisöllistä tukea sekä mahdollisuuksia vahvistaa osaamista ja työelämävalmiuksia. Tällaisilla palveluilla voidaan tukea myös niitä nuoria, joiden kiinnittyminen tavanomaisiin koulutus- ja työllisyyspalveluihin on ollut vaikeaa.

Peräpohjolan Opisto esittää, että asetuksen toimeenpanossa ja avustuksen hakuohjeissa:

- koulutuksen järjestäjät, kansanopistot ja muut vapaan sivistystyön oppilaitokset tunnistetaan selkeästi hankkeiden mahdollisina suunnittelu- ja toteutuskumppaneina;

- hakijoilta edellytetään konkreettista suunnitelmaa yhteistyöstä koulutuspalvelujen, työllisyyspalvelujen, hyvinvointialueiden, nuorisotyön, järjestöjen ja työnantajien kanssa;
- hyväksyttäviin toimenpiteisiin sisällytetään nuorten tavoittaminen ja palveluihin kiinnittyminen, yksilöllinen ohjaus, osaamisen tunnistaminen, opiskeluvälineiden ja perustaitojen vahvistaminen sekä koulutukseen siirtymistä ja opintojen jatkumista tukeva toiminta; ja
- hankkeissa voidaan hyödyntää olemassa olevien koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten palveluja, osaamista ja toimintaympäristöjä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Hankkeiden vaikuttavuutta ei tule arvioida pelkästään välittömien työllistymisten määrällä. Seurannassa tulee huomioida myös koulutukseen siirtyminen ja opinnoissa pysyminen, osaamisen ja työelämävalmiuksien vahvistuminen, kiinnittyminen tarkoituksenmukaisiin palveluihin sekä työ- ja toimintakyvyn paraneminen. Mittareiden tulee mahdollistaa valtakunnallinen vertailu, mutta samalla tunnistaa kohderyhmään kuuluvien nuorten erilaiset lähtötilanteet ja etenemispolut.

PPO pitää tärkeänä, että piloteissa hyödynnetään olemassa olevia koulutus- ja palvelurakenteita sen sijaan, että niiden rinnalle rakennetaan uusia erillisiä rakenteita. Nuoren tarpeen tulee ratkaista se, mitä palvelua ja oppilaitosta hyödynnetään. Kaupunkien, työllisyysalueiden tai muiden hallinnollisten alueiden rajat eivät saa muodostua esteeksi tarkoituksenmukaiselle yhteistyölle.

PPO kiinnittää erityistä huomiota siihen, että asetuksen mukainen valtionavustus kohdistuu vain erikseen nimetyille kaupungeille. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tuen tarve ei kuitenkaan rajoitu suuriin kaupunkeihin. Pohjois-Suomessa pitkät etäisyydet, harva asutus ja palvelujen keskittyminen korostavat tarvetta joustaville, alueiden rajat ylittävälle koulutus- ja palveluratkaisuille. Jatkotoimia suunniteltaessa onkin arvioitava vastaavan rahoituksen ja toimintamallien tarve myös asetuksessa nimettyjen kaupunkien ulkopuolella.

Hankkeissa syntyvät toimivat käytännöt, yhteistyömallit ja arviointitieto tulee koota ja saattaa avoimesti muiden alueiden hyödynnettäväksi. Pilotoinnin tavoitteena tulee olla sellaisten toimintamallien kehittäminen, joita voidaan myöhemmin soveltaa erilaisissa alueellisissa olosuhteissa koko Suomessa.

Peräpohjolan Opisto pitää kokonaisuutena tärkeänä, että nuorten työllistymistä edistävissä hankkeissa koulutus nähdään kiinteänä osana nuoren palvelupolkua ja että oppilaitosten osaaminen otetaan järjestelmällisesti mukaan monialaiseen yhteistyöhön.

Karvonen Tatja
Peräpohjolan Kansanopiston Kannatusyhdistys ry